

**В.В. Собітняк,
студ. IV курсу, спеціальність “Право”,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова**

**Науковий керівник: ст.викладач кафедри
кримінального права, кримінального процесу
та криміналістики О.В. Нарожна**

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Кількість серійних вбивств із кожним роком суттєво зростає, проте якість і результативність їх розслідування залишається на низькому рівні. Серійні вбивства являють собою певний різновид умисного заподіяння смерті іншій людині, а точніше – це сукупність таких злочинів, послідовно і з певним розривом у часі скоєних однією і тією же особою за умови збігу мотивів, мети, способу їх вчинення.

Такий феномен як серійний вбивця – явище, яке неможливо докорінно винищити, проте можна істотно збільшити рівень розкриття цих злочинів шляхом практичної реалізації теоретичних засад формування структурних елементів криміналістичної характеристики серійних вбивств [1, с. 121].

Серійні вбивства відносяться до найбільш тяжких, жорстоких, особливо небезпечних, резонансних та завуальованих злочинів. В розкритті серійних вбивств, на відміну від інших видів злочинів, можна виділити наступні складності: відсутність зв'язку між злочинцем і жертвою злочину. Інтерес до потерпілого обумовлений тим, що він виступає необхідним елементом криміногенного конфлікту – одного зі складових кримінально-насиленницької поведінки.

Тому найбільш поширені у слідчій діяльності методи розслідування вважаються недостатньо ефективними. Злочинцям притаманна здатність входити в довіру до жертви і вміло замінювати сліди. Багато з них розумні люди, сім'янини та займають різні посади. Наприклад, серійний вбивця М. Попков жорстоко вбивав жінок від 16 до 40 років на території Іркутської області і вчинивший не менш 84 вбивств, був колишнім мільйонером, а А. Чикатило був шкільним учителем і допомагав ловити самого себе [2, с. 453].

Досить часто при здійсненні серійних вбивств інформація щодо місця скоєння злочину відсутня. А також жертву іноді буває неможливо знайти, вона вважається безвісно відсутньою.

Серійні вбивці можуть діяти дуже довгий час, від місяців до декількох десятків років. Наприклад, серійний вбивця А. Седих вчиняв серійні злочини з 1998 року по 2004 рік на території Липецької області, проте правоохоронні органи затримали його лише у 2008 році [3].

На думку вченого Протопопова О.Л. однією з причин низького рівня розкриття даних злочинів є помилки слідчих і оперативних працівників, які неправильно оцінюють наявні факти [4]. Для усунення таких прогалин в роботі правоохоронних органів необхідно більше практичних знань, які на жаль приходять лише з роками.

При розкритті серійних вбивств часто приховується інформація про те, що діє серійний маніяк. Це робиться з метою не налякати місцеве населення.

Аналізуючи різні методики розслідування серійних вбивств, можна визначити ряд первинних дій, які необхідно виконати органам слідства. По-перше, необхідно встановити дійсну “серію”, тобто встановити факт взаємозв’язку скоєних вбивств. По-друге, необхідно створити робочу слідчу групу, призначивши керівником самого досвідченого слідчого, який має досвід розслідування тяжких і особливо складних злочинів. По-третє, необхідно скласти психологічний портрет серійного вбивці. Для цього необхідно залучити фахівця-психолога. Так, професор Бухановський О.О. займався вивченням психопатологій, він склав психологічний портрет Чикатило. По-четверте, обрати оптимальну послідовність проведення слідчих дій. По-п’яте, після упіймання вбивці інформацію про його психічний стан, мотиви скоєння подібних злочинів можна встановити при дослідженні його психіки, тобто ні в якому разі не можна зупинятися на викритті злочинця [5, с. 756].

Висновок. Таким чином, викладене свідчить про необхідність різностороннього підходу до визначення методики розслідування серійних злочинів. Досягненню успіху в розкритті серійних вбивств, перш за все, сприяє вирішення двох основних завдань: 1) своєчасне розпізнання серійного характеру вбивств; 2) встановлення до якого типу серійних вбивць відноситься злочинець, що розшукується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Драпкин Л.Я., Долинин В.Н. Особенности расследования серийных убийств: Учебное пособие. Екатеринбург, 2016. 226 с.

-
2. Криміналістика: підручник для студентів юрид. спец, вищих закладів освіти / За ред. В.Ю. Шепітька. Київ, 2001. 684 с.
 3. Образцов В.А., Богомолова С.Н. Криминалистическая психология. Москва, 2002. 448 с.
 4. Протопопов А.Л. Расследование серийных убийств. Санкт-Петербург.: Издательский ДОМ СПбГУ, 2006. 124 с.
 5. Криминалистика: учебник для вузов / Т.В. Аверьянова, Р.С. Белкин, Ю.Г. Корухов, Е.Р. Российская: под ред. проф. Р.С. Белкина. Москва, 2001. 990 с.